

<https://doi.org/10.34142/23129387.2022.66.25>

УДК 159.9

ORCID 0000-0002-1544-622X

ORCID 0000-0002-7843-1842

КУБИКИ РОРІ ЯК ПСИХОДІАГНОСТИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ДЛЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ВЕРБАЛЬНОЇ КРЕАТИВНОСТІ ОСОБИСТОСТІ

Сергій К. Шандрук^{IACD}, Ге Тінг^{2ABE},

Західноукраїнський національний університет, Україна

1 – професор кафедри психології і соціальної роботи,

E-mail: s_shandruk@ukr.net

2 – аспірант кафедри психології і соціальної роботи,

E-mail: he.ting.zuni@gmail.com

Внесок авторів: А – дизайн дослідження; В – збір даних; С – статистичний аналіз; D – підготовка рукопису; Е – збір коштів.

Актуальність дослідження з розробки нового психодіагностичного інструментарію для дослідження вербальної креативності зумовлена, з одного боку, вимогою психологічного супроводу творчо обдарованої особистості у сучасному суспільстві, що характеризується впливом кардинальних цивілізаційних і соціокультурних змін і пов'язані з інноваційними процесами.

Мета дослідження: здійснити апробацію методики психодіагностики мотивації вибору професії та задоволення базових потреб у роботі дизайнера. Вибірку досліджуваних склали 125 здобувачів ЗУНУ ОКР «Бакалавр», віком 18-23 роки, рівномірно представлені за статтю.

Методи і вибірка. Для перевірки конвергентної та дивергентної валідності нами використано тест Векслера та тест вербальної креативності С. Медніка у модифікації А. Н. Вороніна.

Результати. Розроблено тест для діагностики вербальної креативності.

Висновки. У результаті стандартизації авторського тесту для дослідження вербальної креативності – кубики історій Рорі – було визначено високу валідність та надійність тесту. Тест дозволяє

визначити рівень розвитку вербальної креативності за показниками швидкості, розробленості, оригінальності, супротиву замиканню, гнучкості та абстрактності назви. Процедура дослідження передбачає складання історій за зображеннями на гранях кубика, а обробка даних – кількісний та якісний аналіз історій. У результаті переведу сирих балів у стенові значення уможливіється визначення рівня вербальної креативності за усіма параметрами та складання індивідуального профілю вербальної креативності досліджуваного.

Ключові слова: *вербальна креативність, кубики Рорі, вербальний інтелект, оригінальність, гнучкість, розроблення, супротив замикання, абстрактність назви, психодіагностика.*

Rory's story cubes as psychodiagnostic tools for research of verbal creativity of personality

Sergey K. Shandruk^{1ACD}, He Ting^{2ABE},

Western Ukrainian National University, Ukraine

1 - Professor of the Department of Psychology and Social Work,

E-mail: s_shandruk@ukr.net

2 - postgraduate student of the Department of Psychology and Social Work,

E-mail: he.ting.zunu@gmail.com

Authors' Contribution: A – Study design; B – Data collection; C – Statistical analysis; D – Manuscript Preparation; E – Funds Collection.

The relevance of the research on the development of new psychodiagnostic tools for the study of verbal creativity is due, on the one hand, the requirement of psychological support of creatively gifted personality in modern society, characterized by the influence of radical civilizational and sociocultural changes and innovation processes.

Aim of the study: to test the method of psychodiagnostics of motivation to choose a profession and meet the basic needs of the designer. The sample consisted of 125 applicants for WUNU, aged 18-23 years, evenly represented by gender.

Methods and sample. To check the convergent and divergent validity, we used the Wechsler test and the test of verbal creativity of S. Mednik in the modification of A.N. Voronin.

***Results.** A test for diagnosing verbal creativity has been developed.*

***Conclusions.** As a result of the standardization of the author's test for the study of verbal creativity - Rory's story cubes - the high validity and reliability of the test was determined. The test allows you to determine the level of development of verbal creativity in terms of speed, development, originality, resistance to closure, flexibility and abstractness of the name. The research procedure involves compiling stories based on images on the faces of the cube, and data processing - quantitative and qualitative analysis of stories. As a result of the translation of raw scores into wall values, it is possible to determine the level of verbal creativity on all parameters and compile an individual profile of verbal creativity of the subject.*

***Keywords:** verbal creativity, Rory's story cubes, verbal intelligence, originality, flexibility, development, resistance to closure, abstractness of the name, psychodiagnostics.*

Вступ. Актуальність проблеми розробки нового психодіагностичного інструментарію для дослідження вербальної креативності зумовлена, з одного боку, вимогою психологічного супроводу творчо обдарованої особистості у сучасному суспільстві, що характеризується впливом кардинальних цивілізаційних і соціокультурних змін і пов'язані з інноваційними процесами. Бурхливий розвиток високих технологій, ускладнення суспільних стосунків під впливом переорієнтації на мережеві форми соціальних зв'язків викликає суттєве підвищення теоретичного і практичного інтересу до потенціалу креативності у сучасному світі, а відтак і до можливостей психодіагностики креативності.

Практична площина актуальності теми дослідження зумовлюється, по-перше, гострою потребою розробки валідних та надійних методів дослідження вербальної креативності задля можливості перевірки ефективності розвивальних програм з розвитку творчих здібностей, адже єдиним доступним сьогодні методом оцінки вербальної креативності є тест Медніка, який має стандартний набір слів-стимулів, що ускладнює оцінку достовірності результатів за повторним зрізом. Використання кубиків Рорі дає можливість уникнути «ефекту навчваності», оскільки методика передбачає безліч комбінацій стимулів.

До окремих видів креативності відносимо *вербальну креативність* (здатність до створення інноваційного продукту у вербальній формі) (Саврасов, 2021). Показниками вербальної креативності є: біглисть, гнучкість, оригінальність, розробленість. Показниками образної креативності є: біглисть, оригінальність, абстрактність назви, супротив замкненню, розробленість.

Про розвивальні можливості наборів кубиків Рорі у формуванні якостей та здатностей креативної особистості вказують деякі практики-освітяни у медіапросторі, психологи зазначають ефективність роботи з кубиками для розвитку здатності до групової творчої діяльності та вербальної креативності (зокрема у Фоменко&Саврасов, 2021), утім питання використання кубиків як психодіагностичного матеріалу залишається відкритим.

Методи і вибірка дослідження. Вибірку досліджуваних склали 125 здобувачів ЗУНУ ОКР «Бакалавр», віком 18-23 роки, рівномірно представлені за статтю.

Для перевірки конвергентної та дивергентної валідності нами використано тест Векслера та тест вербальної креативності С. Медніка у модифікації А. Н. Вороніна, що побудований за наведеними вище принципами та представляє собою груповий скорочений варіант методики, що складається із однієї серії (20 тріад), та не передбачає розминки, оскільки розминка у дорослих людей в умовах професійної трудової діяльності та із дефіцитом часу для виконання завдання дає систематичний зсув у результатах тестування, що визначається завданнями розминки.

Для тестування вербальної креативності у осіб студентського віку нами використано тест вербальної креативності С. Медніка у модифікації Т. В. Галкіної, Л. Г. Хуснутдінової, що побудований за наведеними вище принципами та представляє собою повний груповий варіант методики, що складається із двох серій (по 20 тріад кожна), перша з яких є призначена для розминки, а друга є основною та підлягає обробці (Ильин, 2009).

Результати. Кубики Історій Рорі (Rorys Story Cubes original) – це набір з дев'яти кубиків, на кожній грані яких є оригінальний малюнок. Таким чином, набір кубиків є стимульним матеріалом з 54 малюнків, що не повторюються (рис. 1).

Рис. Оригінальний набір кубиків історій Рорі.

Дослідження вербальної креативності за допомогою кубиків історій Рорі полягає у тому, що досліджуваного просять навмання обрати перший кубик за набору із 9 кубиків, кинути його та розпочати власну історію відповідно до зображення, що випало на грані кубика. Початок розповіді просять записати. Далі досліджуваний проводить ті самі маніпуляції із другим та іншими кубиками з набору. Важливим є продовження історії з нового абзацу. Останньому кубіку має відповідати завершення історії. Таким чином досліджуваний складає історію із мінімум девяти речень. Крім того, після завершення написання історії досліджуваному пропонується дати їй назву.

Обробка результатів дослідження передбачає декілька етапів:

1) підраховується кількість речень, загальна кількість слів в історії та середне-арифметичний показник кількості слів для 9 стимулів – граней кубика, що дозволяє оцінити параметр «розробленості»;

2) фіксується час виконання завдання (у хвиликах) і підраховується показник «швидкості» через визначення коефіцієнту: кількість слів поділена на кількість хвилин;

3) оцінюється показник «абстрактність назви»: якщо назва історії містить узагальнення та віддаленість асоціацій – 2 бали, конкретність назви, її логічна очевидність – 1 бал, відсутність назви – 0 балів;

4) оцінюється показник «гнучкості» через аналіз здатності до перемикання на нову тематику відповідно до малюнку на черговій грані кубика – від 0 до 8 балів;

5) оцінюється кількість повторів у сюжетній лінії через «застрягання» на попередніх стимулах, тобто повернення до подій, які були описані за попередніми стимулами, що дозволяє оцінити параметр «супротив замиканню»: чим більше повторів, тим менший показник супротиву замиканню;

б) Оцінюється показник «оригінальності»:

а) метафоричність, віддаленість асоціацій, перевага іменників над дієсловами, включення в історію додаткових персонажів, художній стиль мовлення, не банальність сюжетної лінії, розгорнутість оповідання, використання понад 2 складнопідрядних речень в кожному абзаці – 2 бали;

б) конкретність, близькість асоціацій до стимулу, перевага дієслів, що описують дії головного героя над іменниками і прикметниками, розмовний стиль мовлення, 1-2 коротких речення на кожен абзац – 1 бал;

в) лаконічність викладу, 1 речення на кожен абзац, банальність історії, буквальний опис зображеного на кожній грані – 0 балів.

У таблиці 1 показано описові статистики та граничні значення норми для показників вербальної креативності.

Таблиця 1

**Описові статистики тесту вербальної креативності
«Кубики історій Рорі»**

Показники	Середнє	Мінімум	Максимум	Ст.відх.
Розробленість	67	11	135	34
Швидкість	133	0	270	85
Гнучкість	5,54	0	8	1,83
Супротив замиканню*	5,72	0	8	2,56
Оригінальність	1,34	0	2	1,25
Абстрактність назви	1,47	0	2	1,32

* Обернена шкала

Отже, граничні значення норми для показника розробленості становлять 46-93 бали, для показника швидкості –

55-215 балів, гнучкості – 3-5 балів, супротиву замиканню 3-6 балів, і по 1 балу для показників оригінальності та абстрактності назви, що відповідає середньому рівню розвитку цих показників креативності.

Таблиця 2

Стенові значення для показників вербальної креативності

Показники	Сирі бали	Стени	Рівень
Розробленість	11-45	0	Низький
	46-93	1	Середній
	94-135 і більше	2	Високий
Швидкість	0-53	0	Низький
	54-224	1	Середній
	225-270 і більше	2	Високий
Гнучкість	0-2	0	Низький
	3-5	1	Середній
	6-8	2	Високий
Супротив замиканню*	0-2	2	Високий
	3-6	1	Середній
	7-8	0	Низький
Оригінальність	0	0	Низький
	1	1	Середній
	2	2	Високий
Абстрактність назви	0	0	Низький
	1	1	Середній
	2	2	Високий

* Обернена шкала

Перевірка конвергентної валідності була здійснена через кореляційний аналіз із методикою С. Медніка (таблиця 3). У таблиці зазначено кореляції значущі на рівні $p < 0,0001$.

Таблиця 3

Стенові значення для показників вербальної креативності

Показники тесту «Кубики історій Рорі»	Показники тесту С. Медніка		
	Продуктивність	Оригінальність	Унікальність
Розробленість	0,65	-	-
Швидкість	0,77	-	-
Гнучкість	-	0,53	0,44
Супротив замиканню*	0,56	0,44	0,67
Оригінальність	-	0,64	0,64
Абстрактність назви	-	0,53	0,55

* - обернена шкала

Розглянемо результати кореляційного аналізу показників вербальної креативності та вербального інтелекту (таблиця 4).

Таблиця 4

Стегові значення для показників вербальної креативності

Показники тесту «Кубики історій Рорі»	Показники тесту Векслера			
	Загальна обізнаність	Арифметика	Запам'ятовування цифр	Словарний запас
Розробленість	0,34	-	-	0,43
Швидкість	0,45	-	-	0,56
Гнучкість	-	-	-	0,33
Супротив замиканню*	-	-	-	-0,36
Оригінальність	-	-	-	-
Абстрактність назви	0,56	-	-	0,46

Тест-ретестова надійність тесту також є високою: для показників розробленості вона становить $r=0,87$, швидкості - $r=0,77$, оригінальності - $r=0,75$, супротиву замиканню - $r=0,67$, гнучкості - $r=0,66$, абстрактності назви - $r=0,73$.

Висновки. У результаті стандартизації авторського тесту для дослідження вербальної креативності – кубики історій Рорі – було визначено високу валідність та надійність тесту. Тест дозволяє визначити рівень розвитку вербальної креативності за показниками швидкості, розробленості, оригінальності, супротиву замиканню, гнучкості та абстрактності назви. Процедура дослідження передбачає складання історій за зображеннями на гранях кубика, а обробка даних – кількісний та якісний аналіз історій. У результаті переводу сирих балів у стенові значення уможливується визначення рівня вербальної креативності за усіма параметрами та складання індивідуального профілю вербальної креативності досліджуваного.

Література:

Ильин Е.П. Психология творчества, креативности, одаренности. СПб.: Питер, 2009. 448 с.

Саврасов М.В. (2021). Креативність суб'єкта навчально-професійної діяльності: метакогнітивний підхід. Слов'янськ, ЗУНУ, 2021. 398 с.

Фоменко К.І., Саврасов М.В. (2021). Психотехнології розвитку креативності: майстерня тренера. Х.: Діса-плюс.

Оригінальний рукопис отриманий 11 березня 2022 року

Стаття прийнята до друку 25 березня 2022 року